

keppi ja porkkana

Valtiosektorin tiedote 3/2013

TÄSSÄ NUMEROSSA

- Tarjolla keppiä, ei porkkanaa
- Valtiolla käydään sopimusneuvotteluja
- Valtiolle uusi työmarkkinajohtaja
- Virastojen hyvät käytännöt tarkastelun alla
- Hallitus päätti tutkimuslaitosuudistuksesta

PÄÄKIRJOITUS

Tarjolla keppiä, ei porkkanaa

Olen aloittanut Valtion neuvottelukunnan puheenjohtajana syyskuussa. Yhdessä JUKOn neuvottelupäällikön Markku Niemisen kanssa edustamme jukolaisia valtion pääpöydässä eli koordinaatissa käynnissä olevissa virka- ja työsopimusneuvotteluissa.

Hämmästelen kovasti työnantajapuolen avausta neuvotteluissa, sillä neuvottelut avattiin hätkähdyttävällä työnantajan tarjouksella. Tavoitteena vaikuttaa olevan ehtojen kiristäminen, leikkaukset ja säästöt. Jukolaisen valtiolla työskentelevän arjesta tulisi monin verroin hankalampaa ja ikävämpää, jos ehdotukset hyväksyttäisiin.

Mistä moinen voi johtua? Syytetyhdas löytyy valtiosektorin ulkopuolelta, muista neuvottelupöydissä. Työnantajat ovat selvästi vaihtaneet tietoja keskenään ja ottaneet yhtenäisen linjan. Samankaltaista myrkyä yritetään juottaa kaikille – sektorista riippumatta. Näyttää selvältä, ettei työnantajille riitä sisäiseen devalvaatioon johtava äärimmäinen palkkamaltti. Halutaan lisäksi näyttää työntekijäjärjestöille kaapin paikka.

Tähän ei pidä suostua – eikä tulla suostumaan. Varsinkin valtiolla on toimintaa tehostettu viime vuosina tuntuvasti. Työmäärä on kasvanut, mutta uusia rekrytointeja ei helposti tehdä. Työssä matkustamista, epäsäännöllisiä työaikoja jne on yhä useamman jukolaisen arjessa. Tässä tilanteessa leikkaukset vaikkapa työmat-

kustamisen kulukorvauksiin olisivat täysin älyttömiä. Pelkkää kiusantekoa.

On myös todettava, että työllisyys ja kasvusopimuksen myötä odotettavissa oleva palkankorotustaso ei vastaa jukolaisten odotuksia. Kalkki on katkeraa, mutta se piti nyt niellä. Ilman työmarkkinasopua olisivat talouden näkymät vielä nykyistäkin synkemmät. On kuitenkin mahdollista että työllisyys- ja kasvusopimus vielä kaatuu. Varmaa on vain epävarmuus. Olemme viisaampia 25.10. jälkeen, kun alakohtaiset neuvottelut on käyty. Huoleen ei ole kuitenkaan syytä. Vaikka sopu kaatuisikin, on valtiolle neuvoteltavissa oma, vähintään samantasoinen tai jopa parempi sopimus.

Työ jatkuu.

Jorma Tilander
Lakimiesliitto,
toiminnanjohtaja

Valtiolla käydään sopimusneuvotteluja

Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma syntyi 29.8. ja maltillinen keskitetty sopimusratkaisu päivää myöhemmin eli 30.8. Tavoitteena on parantaa Suomen kilpailukykyä ja työllisyyttä. Tämän seurauksena ryhdyttiin kaikilla työelämän sektoreilla käymään aikaistettuja työ- ja virkasopimusneuvotteluja, joiden takarajaksi on annettu 25.10.2013.

Valtiontyömarkkinalaitoksen neuvottelut virka- ja työehtosopimukseksi ovat käynnissä, mutta ratkaisut ovat tätä kirjoitettaessa vielä kaukana. Valtion uusi sopimus tulisi neuvottelujen onnistuttua voimaan 1.4.2014 nykyisen sopimuksen päättyessä 31.3.2014.

Neuvottelutavoitteita pohdittiin keväällä

JUKO:n valtion neuvottelukunta pohti kevätkaudella useaan otteeseen sopimustavoitteita. Mikäli palkankorotukset, 20 euroa vuonna 2014 ja 0,4 % vuonna 2015, toteutetaan kokonaan yleiskorotuksina, kustannusvaikutteisia teksti uudistuksia ei tule sovittavaksi. Ns. virastoerien puuttuminen kokonaan keskitetystä ratkaisusta on ongelmallista sekä palkkapolitiikan suuntaamisessa että valtion palkkausjärjestelmien toteuttamisessa ja kehittämisessä. Juko:n neuvottelupäällikkö Markku Nieminen toteaa, että tässä tilanteessa on mahdollista silti edetä työhyvinvointiin vaikuttavissa asioissa, kuten mm. etätöiden lisäämisessä tai ns. mobiilityön huomioimisessa työajassa. Jukolaisille olisivat tärkeitä matkustamiseen liittyvät kysymykset ja ennen kaikkea vapaa-ajalla matkustamisen hyvittäminen vastaavalla vapaalla.

Nieminen kertoo, että järjestöt ovat yhdessä tuoneet neuvotteluissa esiin myös muutosturvakysymykset. Valtiolla tapah-

Markku Nieminen

tuu koko ajan organisaatiomuutoksia ja virastojen budjetit ovat tiukkoja. Muutos-tilanteissa henkilöstöä ja ennen kaikkea heitä, jotka joutuvat esim. irtisanotuiksi tulee tukea, muun muassa uuden työn etsinnässä ja avaamalla viranhakuportaali. Valtiolla virkoja täytettäessä tulisi muutosten kohteeksi joutuvat huomioida täyttöprosessissa ensisijaisina.

Neuvotteluissa hiertää yleiskorotuksen käsitteleminen, kertoo Nieminen. Työnantaja katsoo ainakin toistaiseksi 20€ yleiskorotuksen tarkoittavan sitä, että jokaisen loppupalkkaan lisätään 20€. Järjestöt mieltävät yleiskorotuksen siten, että tehtäväkohtaiseen palkkaan lisätään 20€, jolloin se heijastuu henkiosaan ja kaikkiin muihin lisiin.

Virastotason neuvottelumahdollisuudesta on saatu sovittua, joten kaikilla virasto-osapuolilla on mahdollisuus saada tarpeelliset asiat käsitteilyyn. Erillistä rahaa näihin neuvotteluihin ei ole, mutta mikäli esimerkiksi jostain edusta tms. luovutaan, on säästynyt raha käytettävissä paikallisesti sopien uuteen kohteeseen.

Neuvottelupäällikkö Nieminen arvelee, että ratkaisujen syntyminen jäänee totuttuun työmarkkinatapaan viime tippaan. Jos kattavaa sopimusta ei nyt saada syntymään, käydään valtion ves-/tes-neuvottelut sopimuskauden lähestyessä loppuaan alkuvuodesta. ■

Arja Varis,
YKL

Valtiolle uusi työmarkkinajohtaja

VM:n Henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosasto, joka toimii myös Valtion työmarkkinalaitoksena (VTML) sai elokuussa uudeksi työmarkkinajohtajaksi oikeustieteen kandidaatti **Juha Sarkion**. VTML vastaa muun muassa valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikasta sekä työmarkkinaneuvotteluista.

Juha Sarkio on työskennellyt valtiolla jo yli 30 vuotta monipuolisissa tehtävissä: hän on työskennellyt eduskunnan Ulkopoliittisen instituutin hallintojohtajana, Suomen Akatemiassa hallinnon ylijohdajana sekä puolustusministeriössä asiantuntijatehtävissä. Valtiovarainministeriön henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosaston johtajaksi ja valtion työmarkkinajohtajaksi hän tuli Tekesin talous ja hallinto -vastuualueen johtajan paikalta. ■

Virastojen hyvät käytännöt tarkastelun alla

Virastojen ja laitosten hyviä käytäntöjä on selvitetty mm. kyselyllä luottamusmiehille ja saadut vastaukset edustavat laajasti valtion eri virastoja. Työaikojen osalta kartoitettiin muun muassa liukuvaa työaika, työaikapankkien käyttöä ja etätyösopimuksia.

Liukuva työaika käytössä melko kattavasti

Plussa-saldojen enimmäismäärät vaihtelivat virastoissa kymmenestä tunnista 78 tuntiin, keskimääräisen enimmäismäärän ollessa 33 tuntia. Miinus-saldojen osalta suurta vaihtelua ei ollut ja niitä sai keskimäärin olla – 10 tunnin verran. Plussa-saldoja voidaan käyttää kokonaisuun vapaapäiviin enimmillään 12 päivää vuodessa. Osassa virastoissa saldot tarkistetaan automaattisesti kaksi kertaa vuodessa ja plussa-saldon enimmäismäärän ylittävät tunnit siirtyvät automaattisesti työaikapankkiin.

Muutamissa virastoissa enimmäismäärän ylittävät saldot vielä leikkaantuvat. Työsuojeluvaltuutetut ja työsuojeluviranomaiset ovat kiinnittäneet tähän huomiota ja virastoja on kehoitettu ryhtymään toimenpiteisiin, jotta näin ei tapahtuisi enää jatkossa. Esimiesten tulee seurata työaika-raportteja kuukausitasolla ja käydä keskustelut alaiensa kanssa toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että viraston tasoittumisjakson päättyessä työaikasaldot ovat sallittujen liukumarajojen sisällä.

Työaikapankkeja kaivataan

Eräänä neuvottelukierroksen työelämäta-voitteena on työaikapankkien käyttöönoton edistäminen. Työaikapankit eivät vielä ole käytössä läheskään kaikissa viras-

toissa. Niitä kuitenkin kaivataan sillä ne lisäävät osaltaan joustavuutta työaikoihin.

Työaikakorvaukset

Valtion työaikasopimuksen mukaan johtavat virkamiehet eivät voi saada ylityökorvauksia. Myös virastojen palkkausjärjestelmäsopimuksissa ylimmille vaativuustasoille sijoittuvien virkamiesten oikeuksia työaikakorvauksiin on rajoitettu. Ilahduttavaa on, että asiantuntijatehtävissä toimiville ylityömääräyksiä annetaan tarvittaessa ja niiden määrä on osassa virastoissa jopa lisääntynyt viime vuosina.

Etätöiden tekeminen kasvussa

Jo noin puolet virastoista on tehnyt etätyösopimuksia ja joissain etätyöohjeen valmistelu on parhaillaan tekeillä. Etätyötä on käytössä eniten asiantuntijatehtävissä. Satunnaisen etätöiden osalta käytännöt ovat joustavia ja niiden pitämisestä voidaan sopia myös suullisesti esimiehen kanssa. Säännöllisen etätöiden tekemistä on rajoitettu virastoissa 1–3 päivään/viikko. Osassa virastossa on myös tehtäviä, joita tehdään enimmäkseen etänä.

Työn ja yksityiselämän yhteensovittamista, työhyvinvoinnin edistämistä sekä virkistystoimintaa

Erilaisten työaikajousten koetaan parhaiten tukevan työn ja yksityiselämän yhteensovittamista. Virastoissa suhtaudutaan pääosin myönteisesti perhevapaiden ja opintovapaiden pitämiseen, osa-aika-

työn tekemiseen sekä virkavapaushakemuksiin. Luottamusmiesten mukaan asiantuntijoilla on mahdollisuus osallistua työnantajan kustantamaan työhön liittyvään koulutukseen. Opiskeluihin voi myös saada palkallista virkavapaata ja yksilöllisiin työaikajärjestelyihin suhtautaan myönteisesti.

Valtion virastoissa järjestetään säännöllistä TYHY-toimintaa muun muassa teke-mällä työhyvinvointi-/henkilöstökyselyä, pitämällä työhyvinvointi- ja liikuntapäiviä sekä tukemalla liikuntaharrasteita esimerkiksi liikuntaseteleillä. Virkistystoimintaa järjestetään virkistyspäivien ja pikkujou-lujen sekä kulttuuriseteleiden muodossa. Virastoissa on laajasti käytössä varhaisen välittämisen/puuttumisen- malli.

Määräaikaisten asema

Pääsopijajärjestöt ja valtion työmarkkina-laitos selvittivät alkuvuonna 2013 kuinka valtion virkaehtosopimuksen mukaiset luottamusmiesten kanssa tehtävät määräaikaisten palvelussuhteiden tarkastelut toteutuvat virastotasolla. Tarkastelujen tekeminen oli luottamusmiehiltä saadun tiedon mukaan laiminlyöty lähes joka kolmannessa virastossa. Positiivista kuitenkin on, että niissä virastoissa, joissa tarkasteluja on tehty, tarkastelujen tuloksena on ollut virkojen vakinaistamisia ja rekrytointikäytäntöjen muuttamisia. Määräaikaisten asema koetaan edelleen suureksi ongelmaksi, joka vaatii korjaamista. ■

*Tarja Niemelä,
Lakimiesliitto*

*Arja Varis,
Ympäristöasiantuntijoiden
keskusliitto YKL*

Hallitus päätti tutkimuslaitosuudistuksesta

Valtioneuvosto antoi syyskuun alussa periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksesta. Pitkään odotettu päätös perustui vuoden 2012 syksyllä valtioneuvoston kanslian johdolla tuotettuun ehdotukseen. Tutkimuslaitosten yhdistämisiä ja tutkimusrahoituksen siirtoa tehdään selvästi suunniteltua vähemmän.

Hallituksen päätökseen sisältyi odotetusti Luonnonvarakeskuksen perustaminen, josta päätettiin asiallisesti jo kevään kehyspäätöksessä. Keskukseen liitetään kolme maa- ja metsätalousministeriön alaista tutkimuslaitosta (MTT, Metla, RKTL). Saman ministeriön alaisuuteen perustetaan Paikkatiedon tutkimus- ja kehittämisselityskeskus. Se muodostuu Geodeettisesta laitoksesta sekä Maanmittauslaitoksen ja MMM:n tietopalvelukeskuksen osista.

VTT ja Mittatekniikan keskus yhdistetään ja laitoksesta tehdään voittoa tavoittelematon valtion yksin omistama erityistehtäväyhtiö. Mikesissä toimiva akkreditointielin Finas tulee fuusiossa siirtää johonkin muuhun ympäristöön. Geologian tutkimuslaitos jäi fuusion ulkopuolelle.

Laitosten fuusiot toteutetaan 1.1.2015 alkaen.

Kuluttajatutkimuskeskus ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos yhdistetään Hel-

singin yliopistoon. Tutkimuslaitosten ja yliopistojen välistä yhteistyötä halutaan edistää laajemminkin. Työterveyslaitosta ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitosta ei yhdistetä, vaikka näin piti alkuperäisen esityksen mukaan tapahtua. Näistä laitoksista tehdään sen sijaan selvitys vuoden 2014 kesään mennessä. Sen perusteella karsitaan päällekkäisyyksiä ja siirretään tarvittaessa toimintoja yliopistoihin.

Merkittävimmin tutkimuslaitosten toimintaan vaikuttavat rahoituksen muutokset. Laitosten määrärahoista 52,5 milj. euroa siirretään Akatemian strategisen tutkimuksen rahoitusvälineeseen. Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan toimintaan siirretään 12,5 milj. euroa. Siirrot vievät laitosten budjettirahoituksesta noin 22 %. Varat muuttuvat kilpailtaviksi ja siksi varsin epävarmoiksi saataviksi. Määrärahojen siirto toteutetaan vuosina 2014–17.

Rahoitusmuutosten arvellaan aiheuttavan irtisanomisia ja määräaikaisten palvelussuhteiden lisääntymisiä. Valtion tutkimuslaitosten taloutta rasittavat lähivuosina tämän päätöksen lisäksi tuottavuusohjelman mukaiset ja eräät muut säästötoimet. ■

Jari Lehto

toiminnanjohtaja

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Keksi tiedotteelle uusi nimi!

Keppi ja Porkkana-lehden lukijakyselyssä tuli paljon kritiikkiä tiedotteen nimestä.

Keksitkö sinä valtion tiedotteelle paremman nimen?

Laita ehdotuksesi lähetepostissa olevan linkin kautta marraskuun loppuun mennessä.

Toimitus:

Arja Varis, Ympäristöasiantuntijoiden Keskusliitto

arja.varis@ykl.fi, puh. 0400 488516

Osoitelähde: jäsenliitot

Tiedotetta julkaisevat:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Drifteningsförsbundet i Finland, DIFF

Kristina Morberg, t.f. verksamhetsledare
Tfn. (09) 4767 717
kristina.morberg@diff.fi
www.diff.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Tuomas Viskari, asiamies
puh. 0400 4582 36
tuomas.viskari@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kirsi Venäläinen, neuvottelupäällikkö
puh. 050 587 3528 ja 09 8561 0328
kirsi.venalainen@lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Katriina Tirri-Nuotto, työsuuhdelakimies
puh. 0201 55 8810
katriina.tirri-nuotto@tral.fi
www.tral.fi

Uusi Insinööriliitto UIL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Petri Toiviainen, neuvottelupäällikkö
puh. 010 231 0354
petri.toiviainen@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi